

17 Ιουλίου 2014
Αριθμ. Πρωτ.: 189299/37512/2014
Πληροφορίες: Γιάννης Τσελεκίδης

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΙΣΘΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ
Δ.47 Δ/ΝΣΗ ΝΟΜΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΝΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
ΥΠΟΨΗ ΤΜΗΜΑΤΑΡΧΗ ΚΥΡΙΑΣ ΦΡΑΓΚΙΑ
Κάνιγγος 29 101 10 Αθήνα

Θέμα: Ρύθμιση νομοθετικών κενών και βελτίωση των διατάξεων της υποπαραγράφου Β5 του ν. 4093/2012 που αφορούν τις συντάξεις των άγαμων θυγατέρων

Αξιότιμη κυρία Φραγκιά,

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του κατά το άρ. 103 § 9 του Συντάγματος και το ν.3094/2003 έλαβε αναφορές από πολίτες¹ οι οποίες διαμαρτύρονται διότι: α) έχουν ανασταλεί ταυτόχρονα οι συντάξιμες αποδοχές που λάμβαναν, ως άγαμες θυγατέρες, από το Δημόσιο Ταμείο και από ασφαλιστικό οργανισμό, χωρίς να υπάρχει η δυνατότητα χορήγησης του προβλεπόμενου συντάξιμου μισθού των 720 € από κανέναν φορέα, και β) ο τρόπος προσδιορισμού των εισοδηματικών κριτηρίων για την περικοπή του συντάξιμου μισθού αλλά και η οριζόντια επιβολή ορίου στα ποσά της σύνταξης που καταβάλλονται χωρίς την ταυτόχρονη θέσπιση κάποιου ηλικιακού κριτηρίου δημιουργεί σοβαρά οικονομικά προβλήματα και αδικίες αναφορικά με τη συγκεκριμένη κατηγορία συνταξιούχων του Δημοσίου.

Α. Αναστολή σύνταξης από δύο ή περισσότερες πηγές

Ειδικότερα, σύμφωνα με τις διατάξεις της υποπαραγράφου Β5 του ν. 4093/2012, όπως τροποποιήθηκε με τις διατάξεις του ν. 4151/2013 ορίζεται ότι: «α. Το συνολικό ποσό σύνταξης ή συντάξεων που λαμβάνουν οι άγαμες ή διαζευγμένες θυγατέρες, από το Δημόσιο, των οποίων το συνταξιοδοτικό δικαίωμα γεννήθηκε πριν την ημερομηνία δημοσίευσης του ν. 3865/2010, δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 720€. Στις περιπτώσεις καταβολής δύο συντάξεων που το άθροισμά τους υπερβαίνει το ανωτέρω ποσό, η περικοπή του υπερβάλλοντος ποσού, διενεργείται επί της μεγαλύτερης σύνταξης και εάν αυτή δεν επαρκεί περικόπτεται ανάλογα και η δεύτερη σύνταξη..... δ. Η καταβολή της σύνταξης των άγαμων ή διαζευγμένων θυγατέρων αναστέλλεται, εάν όπως προκύπτει από τη φορολογική τους δήλωση του προηγούμενου οικονομικού έτους, έχουν και άλλα εισοδήματα, εκτός από την κύρια και επικουρική σύνταξή τους, τα οποία υπερβαίνουν το αναγόμενο σε ετήσια βάση ποσό της περίπτωσης α'. Εάν τα ανωτέρω εισοδήματα δεν υπερβαίνουν το αναγόμενο σε ετήσια βάση ποσό της περίπτωσης α' και το συνολικό ετήσιο πραγματικό ακαθάριστο εισόδημα των προσώπων αυτών, όπως αυτό προκύπτει από τη φορολογική τους δήλωση του προηγούμενου οικονομικού έτους, με συνυπολογισμό και του ποσού της κύριας σύνταξης, υπερβαίνει το αναγόμενο σε

¹ Βλέπε ενδεικτικά τις υπ' αριθ. 189299/02.07.2014, 188165/11.06.2014, 178319/03.12.2013 και 173031/27.09.2013 αναφορές πολιτών που υποβλήθηκαν στην Ανεξάρτητη Αρχή.

ετήσια βάση ποσό της περίπτωσης α', η κύρια σύνταξη μειώνεται κατά το υπερβάλλον ποσό».

Στις προαναφερθείσες περιπτώσεις των αναφερομένων που προσέφυγαν στην Ανεξάρτητη Αρχή, λάμβαναν ταυτόχρονα σύνταξη, ως άγαμες θυγατέρες, από το Δημόσιο Ταμείο και από το ΕΤΑΑ - ΤΣΑΥ². Όμως επειδή το συνολικό τους εισόδημα υπερέβαινε το ποσό των 8640 €, ανεστάλησαν και οι δύο κύριες συντάξεις που δικαιούταν η κάθε μία, μέχρι εκείνη την χρονική στιγμή, χωρίς να υπάρχει δυνατότητα επαναχορήγησης τους και μέχρι του ποσού των 8640 € που προβλέπει ο νόμος, γιατί δεν υπάρχει σχετική νομοθετική διάταξη που να ρυθμίζει τον τρόπο επαναχορήγησης καθώς και την αρμοδιότητα των εμπλεκόμενων οργανισμών και υπηρεσιών³. Φυσικό επακόλουθο των ανωτέρω είναι η αδυναμία αξιοπρεπούς διαβίωσης των αναφερομένων αφού δεν διαθέτουν πλέον επί μακρόν κανένα εισόδημα.

Από τα παραπάνω συνάγεται με ασφάλεια, ότι το ανακύψαν πρόβλημα οφείλεται σε καθαρή παράβλεψη του νομοθέτη που μπορεί να καλυφθεί σχετικά εύκολα με νομοθετική ρύθμιση.

Έτσι, θα μπορούσαν να τροποποιηθούν οι παρ. 5 α και 6 α των άρθρων 5 κι 31 αντίστοιχα του ΠΔ 169/2007 ως εξής:

«Στις περιπτώσεις καταβολής δύο ή περισσότερων συντάξεων στις οποίες συμμετέχουν και φορείς κοινωνικής ασφάλισης, το ΝΑΤ και ο ΟΓΑ, και το άθροισμά τους υπερβαίνει το ανωτέρω ποσό, η περικοπή του υπερβάλλοντος ποσού διενεργείται επί της μεγαλύτερης σύνταξης και εάν αυτή δεν επαρκεί περικόπτονται ανάλογα και οι επόμενες κατά τάξη μεγέθους συντάξεις».

Β. Τρόπος προσδιορισμού των εισοδηματικών κριτηρίων για την περικοπή του συντάξιμου μισθού και η οριζόντια επιβολή του ανώτερου συντάξιμου μισθού

Περαιτέρω, σύμφωνα με τις διατάξεις της υποπαραγράφου Β5 του ν. 4093/2012, και προκειμένου να προσδιοριστεί το συνολικό ετήσιο εισόδημα των άγαμων θυγατέρων ελέγχεται η φορολογική δήλωση του προηγούμενου έτους στην οποία αναγράφονται τα εισοδήματα που αποκτήθηκαν την αμέσως προηγούμενη χρονιά. Δηλαδή, κριτήριο απόφασης για την χορήγηση σε μία δικαιούχο μηνιαίας σύνταξης μέχρι του ποσού των 720 € το έτος 2014, αποτελούν τα εισοδήματα που απέκτησε δύο χρόνια πριν.

Τα εισοδήματα του συνόλου σχεδόν των πολιτών, τα τελευταία χρόνια, έχουν υποστεί σημαντική και απότομη μείωση. Συνέπεια αυτού είναι, τα εισοδήματα που αποκτήθηκαν το έτος 2012 μικρή συσχέτιση μπορεί να παρουσιάζουν με τα αντίστοιχα του 2013 και του 2014. Μάλιστα σε πολλές περιπτώσεις, η ίδια η πηγή εισοδήματος που μπορεί να εξασφάλιζε έναν αξιοπρεπή τρόπο διαβίωσης σε παρελθόντα έτη, να έχει μετατραπεί σε δυσβάσταχτο οικονομικό βάρος λόγω αυξημένων δαπανών⁴. Ταυτόχρονα, η υποβολή και η εκκαθάριση των φορολογικών δηλώσεων, η χορήγηση εκκαθαριστικών σημειωμάτων και βεβαιώσεων από την Δ/νση Συντάξεων του ΓΛΚ,

² Οι αποβιώσαντες δικαιούχοι συντάξεως εξ ιδίου δικαιώματος ήταν στρατιωτικοί ιατροί.

³ Η διάταξη της υποπαραγράφου Β5, εδ. α, του ν. 4093/2012 που ρυθμίζει τον τρόπο περικοπής του υπερβάλλοντος καταβαλλόμενου συντάξιμου ποσού στις περιπτώσεις συρροής συντάξεων, αφορά μόνο αυτές που καταβάλλονται από το Δημόσιο.

⁴ Σε πολλές περιπτώσεις πολιτών που μέχρι πριν από δύο έτη η εισπραξη ενοικίων αποτελούσε σημαντική πηγή εισοδήματος, μπορεί να έχει μειωθεί σε μεγάλο βαθμό ή ακόμη και να έχει μηδενιστεί. Ταυτόχρονα, η οικονομική επιβάρυνση που προκαλείται πλέον από την ίδια πηγή μπορεί να είναι δυσβάστακτη.

αλλά και άλλες παρεχόμενες υπηρεσίες πλέον διενεργούνται ηλεκτρονικά, εξοικονομώντας χρόνο και μειώνοντας το λειτουργικό κόστος. Εφόσον η εκκαθάριση των φορολογικών δηλώσεων των πολιτών, από τη στιγμή της υποβολής τους, διενεργείται άμεσα, θα μπορούσε η αρμόδια Δ/ση Συντάξεων του ΓΛΚ να έχει πρόσβαση και πληροφόρηση για τα εισοδήματα του έτους 2013 που αναγράφονται στις τρέχουσες φορολογικές δηλώσεις.

Επομένως, οι στρεβλώσεις και αδικίες που σε πολλές περιπτώσεις δημιουργούνται από την ανωτέρω νομοθετική ρύθμιση, θα μπορούσαν μάλλον να αποφευχθούν με την τροποποίηση της σχετικής διάταξης του νόμου, εφόσον είναι τεχνικά εφικτό να λαμβάνονται υπόψη για τη χορήγηση της καταβαλλόμενης σύνταξης και μέχρι του ποσού των 720 €, τα εισοδήματα που αποκτώνται ένα έτος αργότερα αντί για δύο σε σχέση με το έτος που θα κριθεί το δικαίωμα αλλά και το ποσό της καταβλητέας σύνταξης.

Επιπροσθέτως, στην ίδια διάταξη νόμου τίθεται η οριζόντια επιβολή του ανώτερου ορίου στην μηνιαία καταβαλλόμενη σύνταξη των 720 € που χορηγείται εφεξής στις άγαμες και διαζευγμένες θυγατέρες, χωρίς την ταυτόχρονη θέσπιση κάποιου ηλικιακού ή άλλου κριτηρίου.

Ο νομοθέτης μπορεί να προβαίνει σε ρυθμίσεις του ύψους των συντάξεων κατόπιν στάθμισης των υφιστάμενων συνθηκών (ΣΤΕ 2535/2008, Διδικ 2009, σελ. 1234), μπορεί δε να μειώνει τις συντάξιμες αποδοχές, χωρίς να προσβάλλει κεκτημένο δικαίωμα του συνταξιούχου (ΕΛΣ 236/1991), προκειμένου «να επιτύχει την εξυγίανση του ασφαλιστικού συστήματος της Χώρας, εξυπηρετώντας με τον τρόπο αυτό το δημόσιο συμφέρον (ΣΤΕ 2522/2008 και 1613/2007)». Σε κάθε περίπτωση, όμως, λαμβάνοντας υπόψη την οξεία οικονομική κρίση που διέρχεται η χώρα το τελευταίο χρονικό διάστημα, οποιαδήποτε μείωση της παρεχόμενης προστασίας πρέπει, αφενός να τηρεί τις αρχές της ισότητας, της αναλογικότητας, και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των ασφαλισμένων και συνταξιούχων, αφετέρου να δικαιολογείται από δυσμενές οικονομικό περιβάλλον ή αδήριτη οικονομική αναγκαιότητα που δεν μπορεί να αντιμετωπισθεί από τον κρατικό προϋπολογισμό, χωρίς δυσμενή επίπτωση στις λοιπές κοινωνικές δαπάνες, και πρέπει να προκύπτει σαφώς από την αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει τη σχετική νομοθετική πρωτοβουλία (Γ. Κατρούγκαλο, «Συνταγματικοί περιορισμοί των ενοποιήσεων των ασφαλιστικών φορέων», σε: Τα συνταγματικά όρια νομοθετικής μεταβολής της κοινωνικής ασφάλισης, 2009, σελ. 52).

Πολλές άγαμες και διαζευγμένες θυγατέρες έχουν καταστεί δικαιούχες σύνταξης από το Δημόσιο εδώ και δεκαετίες, διαμορφώνοντας τον οικονομικό προγραμματισμό τους, ενώ ταυτόχρονα βρίσκονται πλέον σε προχωρημένη ηλικία, με αποτέλεσμα να είναι τελείως αδύνατη η αναζήτηση και εύρεση συμπληρωματικών πηγών εισοδήματος. Συνεπώς η οριζόντια θέσπιση του ανώτερου μηνιαίου συντάξιμου μισθού των 720 € χωρίς να ληφθούν υπόψη ηλικιακά κριτήρια παραβιάζει τις ανωτέρω αρχές που διέπουν το διοικητικό και ασφαλιστικό δίκαιο.

Γι αυτό το λόγο άλλωστε, είναι κομβικής σημασίας η θέσπιση ηλικιακού κριτηρίου στην απονομή ασφαλιστικών παροχών αλλά ακόμη και παροχών που δεν συνδέονται με την καταβολή ασφαλιστικών εισφορών. Επί παραδείγματι, για την απονομή του ΕΚΑΣ, που αποτελεί παροχή «προνοιακού χαρακτήρα», αναγκαία συνθήκη είναι η συμπλήρωση του 65^{ου} έτους της ηλικίας⁵.

⁵ Σύμφωνα με το άρθρο 15 «Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων» της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «Ρυθμίσεις κατεπειγόντων θεμάτων αρμοδιότητας των Υπουργείων Εσωτερικών, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, Δημόσιας Τάξης και

Συνταξιοδοτική παροχή που τα χαρακτηριστικά της προσομοιάζουν πολύ με αυτή των άγαμων θυγατέρων αποτελεί αυτή που ορίζεται με τη διάταξη του άρθρου 62 του ν. 2676/1999 και αφορά τις συντάξεις που χορηγούνται από τους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς και από το Δημόσιο στους επιζώντες συζύγους⁶. Έτσι, χορηγείται σύνταξη στον επιζώντα για μία τριετία από του θανάτου του ετέρου συζύγου χωρίς έλεγχο συνδρομής ειδικών προϋποθέσεων, όπως της ηλικίας, της αναπηρίας. Με την συμπλήρωση των τριών ετών και εφόσον ο επιζών σύζυγος εργάζεται ή λαμβάνει και άλλη σύνταξη, η σύνταξη περιορίζεται στο 50%. Με τη συμπλήρωση όμως του 65ου έτους η καταβαλλόμενη σύνταξη ανέρχεται πλέον στο 70%.

Συνεπώς, θα μπορούσε να υπάρξει προσαύξηση του ανώτερου μηνιαίου συντάξιμου μισθού των 720 €, θέτοντας ως ηλικιακό κριτήριο τη συμπλήρωση του 65^{ου} έτους της ηλικίας των δικαιούχων.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για τη συνεργασία και παραμένω στη διάθεσή σας, για οποιαδήποτε πληροφορία ή διευκρίνιση θελήσετε.

Με εκτίμηση

Χρήστος Α. Ιωάννου
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Προστασίας του Πολίτη, της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης και του Υπουργού Επικρατείας» (ΦΕΚ 256/ Α /31.12.2012)

«Από 1.1.2014, το προβλεπόμενο από τις διατάξεις του άρθρου 34, του ν. 3996/2011 (Α' 170), Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (Ε.Κ.Α.Σ.), καταβάλλεται στους συνταξιούχους γήρατος, αναπηρίας και θανάτου, με τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας. Ειδικά για τα παιδιά που λαμβάνουν σύνταξη λόγω θανάτου του γονέα τους, το Ε.Κ.Α.Σ. καταβάλλεται χωρίς να απαιτείται η συμπλήρωση του παραπάνω ορίου ηλικίας. Κατά τα λοιπά ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 34 του ν. 3996/2011.»

⁶ «1.α. Σε περίπτωση θανάτου ασφαλισμένου ή συνταξιούχου ασφαλιστικού οργανισμού κύριας ή επικουρικής ασφάλισης, στον επιζώντα των συζύγων, που θεμελιώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα λόγω θανάτου σύμφωνα με τις γενικές ή καταστατικές διατάξεις του κάθε οργανισμού, καταβάλλεται η σύνταξη για μία τριετία από την πρώτη του επομένου του θανάτου μήνα.

β. Μετά την πάροδο της τριετίας, σε περίπτωση που ο επιζών των συζύγων εργάζεται ή αυτοαπασχολείται ή λαμβάνει σύνταξη από οποιαδήποτε πηγή, η σύνταξη περιορίζεται στο 50% της σύνταξης λόγω θανάτου έως τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας του. Μετά τη συμπλήρωση του ορίου αυτού ο επιζών σύζυγος λαμβάνει το 70% της σύνταξης αυτής».

Κοινοποίηση:

Υπουργείο Οικονομικών
Προς Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών
Χρήστο Σταικούρα
Πανεπιστημίου 37 101 65 Αθήνα